

کارشناس «آتیه‌نو» به پرسش‌های شرکای اجتماعی پاسخ می‌دهد

پرداخت صد درصدی مستمري به همسر باز مانده

گزارش

سازمان تأمین اجتماعی به‌عنوان بزرگ‌ترین سازمان بیمه‌گر کشور با جامعه عظیمی از مخاطبان در ارتباط است که غالباً با قواعد و قوانین این سازمان بزرگ آشنایی کافی ندارند. «آتیه‌نو» تلاش

- چرايي عدم ابلاغ قرارهای صادره جهت اعتراض کارفرما
- پرداخت مستمري بر اساس دو سال آخر پرداخت حق بیمه

- شمول مستمري باز ماندگان برای فرزند خوانده
- لزوم اعلام درخواست کفالت والدین به صورت غیر حضوری

احمد فاضلي

کارشناس پايمن تأمين اجتماعي

دارد با بهره‌گیری از تجربیات کارشناسان، شرکای اجتماعی را با ظرایف قانونی این حوزه آشنا کند. موضوعاتی که در این شماره به بررسی آنها می‌پردازیم عبارت‌اند از:

جهت تحت تکفل قرار دادن والدین خودم به شعبه تأمین اجتماعی مراجعه کردم، اما مسئول مربوطه از پذیرش در خواست کتبی من خودداری و اعلام کرد که باید از طریق خدمات غیر حضوری اقدام کنم. یکی از همکارانم که در سال‌های قبل والدین خود را تحت تکفل قرار داده، با درخواست کتبی خود و مراجعه حضوری به تأمین اجتماعی این کار را انجام داده است. آیا شرایط تغییر کرده است؟

در سنوات گذشته برای درخواست کفالت پدر و مادر که واجد شرایط سنی بودند (پدر ۶۰ سال تمام و مادر ۵۵ سال تمام) بیمه‌شده در خواست خود را کتبا جهت بررسی نهایی به شعبه تأمین اجتماعی تسلیم می‌کرد، اما اخیراً سازمان تأمین اجتماعی طی بخشنامه‌ای اعلام کرده ارائه درخواست برقراری کفالت از سوی بیمه‌شده اصلی یا مستمري بگير برای تحت تکفل قرار دادن والدین خود و یا فرزند ذکور از کار افتاده کلی و همچنین شوهر بیمه‌شده زن، فقط به صورت غیر حضوری و از طریق سامانه خدمات غیر حضوری به نشانی (es.tamin.ir) صورت می‌گیرد و شعب سازمان تأمین اجتماعی مجاز به پذیرش در خواست حضوری بیمه‌شده اصلی نیستند.

بیمه‌شده اختیاری هستم. اخیراً سن پدرم به ۶۰ سال و مادرم به ۵۵ سال تمام رسیده است. ضمناً مادرم بیمه زنان خانه‌دار (بدون درمان) است. اگر بخواهم والدینم را جهت استفاده از درمان تأمین اجتماعی تحت تکفل قرار دهم، آیا مادرم که بیمه‌شده تأمین اجتماعی است نمی‌تواند تحت پوشش بیمه من قرار گیرد؟

در سنوات گذشته غیر از شرط سنی، یکی از شرایط دیگر این بود که والدین بیمه‌شده در زمان ارائه تقاضای کفالت، بیمه‌شده سازمان تأمین اجتماعی نباشند، اما طبق دستورالعمل جدید، بیمه‌شدگان زنان خانه‌دار و بیمه‌شدگان دانشجویان از این قاعده مستثنی شده‌اند. لذا به شرطی که تحت تکفل بودن والدین شما پس از بررسی مورد تأیید بازرس فنی شعبه تأمین اجتماعی مربوطه قرار گیرد، مادر شما که بیمه زنان خانه‌دار است منعی برای تحت تکفل بودن شما نخواهد داشت.

پدرم ۶۰ ساله است و منبع درآمدی ندارد. معاش او و مادرم توسط من تأمین می‌شود. بازرس فنی تأمین اجتماعی نیز کفالت آن‌ها را تأیید کرده، اما شعبه مربوطه با کفالت مادرم که ۵۴ سال سن دارد موافقت نمی‌کند. سؤال این است آیا وقتی که معاش والدین توسط بیمه‌شده تأمین می‌شود و همسر واجب‌النفقة پدر نیز (که مادر بیمه‌شده است) نباید به تبع پدر تحت تکفل فرزند قرار گیرد؟

طبق بند (۴) ماده (۵۸) قانون تأمین اجتماعی و دیگر بخشنامه‌های صادره، پدر و مادر تحت تکفل بیمه‌شده به شرطی می‌توانند جزء افراد تبعی بیمه‌شده قرار گیرند که سن پدر ۶۰ سال تمام و مادر با وجود اینکه واجب‌النفقة است باید ۵۵ سال تمام سن داشته و یا به تشخیص کمیسیون‌های پزشکی سازمان تأمین اجتماعی هر یک از والدین از کار افتاده کلی تشخیص داده شوند. در هر صورت با توجه به اینکه بازرس فنی شعبه کفالت والدین شما را تأیید کرده، بعد از یک سال که سن مادر تان به ۵۵ سال تمام می‌رسد می‌تواند همراه پدرتان جزء افراد تبعی شما محسوب شده و از مزایای قانونی تأمین اجتماعی از جمله درمان برخوردار شود.

سال گذشته در یکی از شماره‌های آتیه‌نو با استناد به ماده (۷۵) و اصلاح بند (۳) ماده (۸۰) قانون تأمین اجتماعی و تبصره (۲) اصلاحیه مذکور اعلام شده که اگر بیمه‌شده متوفی ظرف ۱۰ سال قبل از تاریخ فوت حداقل یک سال و ظرف یک سال قبل از تاریخ فوت حداقل ۹۰ روز سابقه پرداخت حق بیمه داشته باشد میزان مستمري باز ماندگان کمتر از حداقل دستمزد نخواهد بود (به ماده ۱۱۱ قانون تأمین اجتماعی اشاره شده). همچنین به استناد تبصره مذکور چنانچه متوفی دو شرط مذکور را احراز نکند اما در کل حداقل ۲۰ سال سابقه پرداخت حق بیمه داشته باشد باز هم ماده (۱۱۱) قانون تأمین اجتماعی در خصوص مستمري باز ماندگان اعمال می‌شود. پدرم ۱۰ روز قبل فوت کرده و شرط اول ماده (۷۵) را دارد. او به صورت متوالی تا پایان سال ۱۴۰۰، ۱۹ سال و ۹ ماه بیمه پرداز اجباری بود و سال ۱۴۰۱ سابقه بیمه ندارد. از خردادماه سال جاری بیمه اختیاری شده و حق بیمه ماه‌های خرداد و تیر را در زمان حیات خود پرداخت کرده اما مردادماه پرداخت نشده است. سؤال این است که آیا باز ماندگان می‌توانند حق بیمه اختیاری مردادماه را که مهلت پرداخت آن تا آخر مهرماه است پرداخت کنند تا بتوانند یا بر اساس قانون اصلاح بند «۳» ماده (۸۰) و یا طبق تبصره (۲) اصلاحیه مذکور از مستمري باز ماندگان به صورت کامل و با رعایت ماده (۱۱۱) قانون تأمین اجتماعی استفاده کنند؟

بر اساس بخشنامه قبلی اگر بیمه‌شده متوفی در زمان حیات خود صرفاً برگ پرداخت حق بیمه اختیاری را دریافت می‌کرد اما به دلیل فوت، موفق به پرداخت آن نمی‌شد باز ماندگان مجاز بودند نسبت به پرداخت حق بیمه مربوطه قبل از اتمام مهلت قانونی اقدام کنند، اما بعداً با اصلاحیه بخشنامه قبلی و جهت مساعدت به باز ماندگان اعلام شده است در صورت فوت بیمه‌شده اختیاری، باز ماندگان می‌توانند در مهلت مقرر (سه ماه و یک روز از آخرین ماه پرداخت حق بیمه اختیاری) ضمن اخذ برگ پرداخت حق بیمه اختیاری از سیستم تأمین اجتماعی نسبت به پرداخت حق بیمه ماه مورد نظر اقدام کنند. لذا شما می‌توانید با اخذ برگ پرداخت مردادماه سال ۱۴۰۲ و پرداخت آن در مهلت مقرر و نهایتاً افزایش سابقه متوفی به ۲۰ سال به یکی از دو روش بالا، مستمري باز ماندگان توسط سازمان تأمین اجتماعی را دریافت کنید.

مادرم که اخیراً فوت کرده از ابتدای سال ۱۴۰۱ با نرخ ۱۸ درصد همراه با درمان بیمه زنان خانه‌دار بوده و حق بیمه سال جاری را نیز تا آخر سال پیش پرداخت کرده است. چون پدرم با تشخیص کمیسیون پزشکی سازمان تأمین اجتماعی از کار افتاده کلی است و طبق بررسی‌های تأمین اجتماعی تحت تکفل مادرم قرار دارد، سؤال این است که آیا با این سابقه کم مادرم، پدرم می‌تواند به عنوان شوهر بیمه‌شده زن از مستمري باز ماندگان استفاده کند و در صورت مثبت بودن پاسخ، پیش پرداختی شش ماهه حق بیمه قابل استرداد است یا خیر؟

بله، با وجود اینکه متوفی سابقه پرداخت حق بیمه طولانی ندارد و کل سابقه او یک سال و اندی است اما طبق شرایط مندرج در قانون اصلاح بند (۳) ماده (۸۰) قانون تأمین اجتماعی (که در سؤال دیگری نیز به آن اشاره شد) باز ماندگان قانونی متوفی مشمول دریافت مستمري هستند. ضمناً حق بیمه‌های اضافه پرداختی از تاریخ فوت (تاریخ برقراری مستمري) به باز ماندگان مسترد می‌شود.

به دنبال اعلام بدهی کارگاهم از سوی سازمان تأمین اجتماعی اعتراضی را تنظیم و ارائه کردم. پس از اعتراض، پرونده در هیأت تشخیص مطالبات بدوی مورد رسیدگی قرار گرفت. وقتی جهت پیگیری رأی هیأت به شعبه تأمین اجتماعی مراجعه کردم، کارشناس مربوطه اعلام کرد که هیأت تشخیص مطالبات به جای صدور رأی، قرار تأمین خواسته صادر کرده است. آیا قرارهای صادره جهت اعتراض احتمالی به کارفرما ابلاغ نمی‌شود؟

خیر، چنانچه هیأت تشخیص مطالبات بدوی و یا تجدیدنظر سازمان تأمین اجتماعی انجام تحقیقات و ملاحظه مدار کی را ضروری تشخیص دهد، ابتدا قبل از صدور رأی لازم، اقدام به صدور قرار می‌کند و پس از اقدام شعبه تأمین اجتماعی نسبت به متن قرار صادره و ارسال گزارش مربوطه به هیأت تشخیص مطالبات، هیأت مذکور رأی نهایی را صادر می‌کند و به کارفرما ابلاغ می‌شود.

در ماه آینده آزمایشگاه با تولوژی ۱۰ نفر پرسنل (شامل سه نفر پذیرش و سه نفر نمونه‌گیر خون و یک نفر شیشه‌شوی و یک نفر نظافتچی و یک نفر نگهبان) در شهر جدید هشتگرد افتتاح خواهیم کرد. در چند شماره نشریه به دستمزد مقطوع بعضی از صنوف اشاره شده است، آیا آزمایشگاه‌ها نیز یکی از ۳۰۰ مورد از کارگاه‌های دارای دستمزد مقطوع هستند؟

خیر، حق بیمه کارکنان آزمایشگاه‌ها بر اساس دستمزد دریافتی واقعی که میزان آن بر اساس توافق پرسنل و کارفرما بین حداقل دستمزد و حداکثر دستمزد مصوب شورای عالی کار است تعیین می‌شود.

برادرم که بیمه پرداز اجباری بود در اثر حادثه ناشی از کار فوت کرده و این موضوع مورد تأیید تأمین اجتماعی قرار گرفته است. من شنیده‌ام سهم همسر بیمه‌شده بابت مستمري ۵۰ درصد است. با توجه به اینکه متوفی فاقد فرزند است و همسرش تنها باز مانده اوست، آیا باید همسر برادرم نصف مستمري استحقاقی را دریافت کند؟

خیر، اگر تعداد باز ماندگان شامل همسر و فرزندان و والدین باشد هر کدام از آن‌ها سهمی دارند که سهم همسر ۵۰ درصد است. اما طبق دادنامه شماره ۱۳۹ مورخ ۱۳۹۰/۰۳/۳۰ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری «صد درصد» مستمري استحقاقی فارغ از تعداد باز ماندگان (مثل برادر شما که فقط یک باز مانده دارد) به باز مانده یا باز ماندگان قانونی پرداخت می‌شود.

در شهر کرمانشاه هتل ۳ ستاره با ۲۰ نفر پرسنل از قبیل آشپز، کمک آشپز، پیشخدمت، ریسپشن، اتاق‌دار، مهماندار، بن‌نویس، بوفه‌چی، تلفنچی، نظافتچی، دربان و مأمور خرید افتتاح کرده و تصمیم داریم نسبت به بیمه کردن آن‌ها اقدام کنیم. در خصوص میزان دستمزد و نرخ حق بیمه، درخواست کسب اطلاعات داریم.

هتل‌های ۵ ستاره دستمزد مقطوع ندارند، اما طبق دستورالعمل صادره کارفرمایان هتل‌های ۲، ۳، ۴ و یک ستاره باید صورت مزد و حقوق کارکنان خود را بر اساس دستمزد مقطوع مشاغل مختلف و بر اساس ستاره‌بندی هتل، ارسال و حق بیمه‌های آن‌ها را با نرخ ۲۰ درصد پرداخت کنند. در سال ۱۴۰۲ در هتل‌های ۳ ستاره و در شهرهای بیش از ۵۰۰ هزار نفر جمعیت (مثل کرمانشاه) دستمزد روزانه آشپز و مترهتل با ضریب ۱/۵ برابر حداقل دستمزد و به میزان ۲ میلیون و ۶۵۴ هزار و ۱۴۰ ریال، دستمزد روزانه کمک آشپز و رزرواسیون و پیشخدمت و اتاق‌دار و مهماندار و تلفنچی و بن‌نویس و مأمور خرید با ضریب ۱/۳ برابر حداقل دستمزد و به میزان ۲ میلیون و ۳۰۰ هزار و ۳۰۰ ریال، دستمزد روزانه بوفه‌چی و نظافتچی و دربان با ضریب ۱/۲۵ برابر حداقل دستمزد و به میزان ۲ میلیون و ۲۱۱ هزار و ۷۹۰ ریال است که از اول سال جاری پنج درصد دیگر به ضرایب مذکور اضافه شده است. ضمناً باید برای هر یک از پرسنل، ماهانه مبلغ ۲۰ میلیون ریال بابت مزایای رفاهی انگیزه‌ای و حق مسکن پرداخت و همراه با دستمزد روزانه در لیست‌ها درج و حق بیمه کسر و پرداخت شود.

۵۰ سال سن دارم و بعد از دو ماه، سابقه پرداخت حق بیمه‌ام به ۲۰ سال می‌رسد و می‌توانم باز نشسته شوم. خواستم بدانم آیا کماکان میزان مستمري باز نشستگی بر اساس دو سال آخر پرداخت حق بیمه محاسبه می‌شود؟

بله، طبق ماده (۸۲) قانون بر نامه ششم توسعه، در طول اجرای برنامه ششم که فعلاً این قانون تصویب بر نامه هفتم توسعه قابلیت اجرایی دارد، مستمري باز نشستگی برای کلیه بیمه‌شدگان صندوق‌های باز نشستگی از جمله صندوق تأمین اجتماعی بر مبنای میانگین دو سال آخر دستمزد مشمول کسر حق بیمه برقرار می‌شود. البته با توجه به اینکه بر نامه هفتم توسعه در مجلس شورای اسلامی در دست بررسی است، مبنای محاسبه مستمري اگر مجدداً دو سال و یا چند سال باشد بستگی به تصویب آن در برنامه هفتم دارد.

از چهار سالگی، خانواده‌ای سرپرستی من را به صورت قانونی بر عهده داشته و فرزند خوانده آن‌ها محسوب می‌شوم. از پدر و مادر واقعی خود نیز اطلاعی ندارم. چون پدرم بیمه‌شده تأمین اجتماعی است از نظر درمانی تحت پوشش او هستم. مادرم چند سال قبل فوت کرده است. پدرم نیز بعد از باز نشسته شدن اخیراً از دنیا رفته است. من در حال حاضر ۱۷ سال سن دارم و متوفی یک پسر حقیقی دارد که دانشجوی است. آیا چون من فرزند خوانده هستم مثل فرزند حقیقی بیمه‌شده متوفی در ردیف دریافت مستمري باز ماندگان قرار می‌گیرم یا خیر؟

بله، اگر بیمه‌شده یا مستمري بگير سازمان تأمین اجتماعی طبق مراحل قانونی سرپرستی طفل و یا کودک را به عنوان فرزند خوانده بر عهده بگیرد، فرزند خوانده جزء عائله تحت تکفل قانونی او محسوب شده و در اجرای قانون حمایت از کودکان و نوجوانان بی سرپرست و بدسرپرست مصوب سال ۱۳۹۲، فرزند خوانده در حکم فرزند حقیقی بوده و از کلیه حقوق و مزایای قانونی از جمله مستمري باز ماندگان بهره‌مند خواهد شد.

بعد از فوت همسر که بیمه‌شده تأمین اجتماعی بود، مستمري باز ماندگان دریافت می‌کنم و به رغم ازدواج مجدد، طبق مقررات مربوطه دریافت مستمري باز ماندگان کماکان ادامه دارد. همسر دوم نیز که بیمه‌شده تأمین اجتماعی است اخیراً در اثر حادثه ناشی از کار فوت کرده است. اگر بخواهم از مستمري باز ماندگان همسر دوم نیز استفاده کنم آیا پرداخت مستمري باز ماندگان همسر اولی قطع می‌شود؟

اگر همسر بیمه‌شده متوفی که مستمري باز ماندگان دریافت می‌کند در صورت فوت همسر دومی استحقاق دریافت مستمري باز ماندگان او را نیز داشته باشد در این حالت فقط یک مستمري و طبق ماده (۹۴) قانون تأمین اجتماعی میزان هر کدام از مستمري‌ها بیشتر باشد به همسر متوفی پرداخت می‌شود.